

ren der oprichting en bestuurslid gedurende bijna 30 jaren, gaf hij zich met volle toewijding aan ons Genootschap. Het Bestuur eerde hem door zijne benoeming tot Lid van Verdienste. Ook het museum had zijn daadwerkelijke steun. Sinds jaren was hij lid van de Commissie van Toezicht op het Museum.

Bij het graven van het Julianakanaal heeft Dr Beckers zich belangeloos belast met het verzamelen van fossielen voor het Maastrichter museum; de vele haaiantanden die te Elsloo aan de dag kwamen, zijn toentertijd te Leiden door Mej. W. van de Geyn wetenschappelijk bewerkt. Een nieuwe soort werd naar dokter Beckers benoemd.

Zo zal zijn naam tot in lengte van dagen verbonden blijven aan de Elslooër vondsten die in dankbare herinnering bewaard blijven in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Beckers bezocht vaak de vergaderingen van ons Genootschap en men had graag, dat hij er was. Hij had altijd iets interessants te vertellen. Ook luisterde men graag naar zijn opmerkingen en adviezen, niet alleen omdat ze kwamen van iemand, die ter zake deskundig was, maar ook omdat ze gegeven werden met de warmte van zijn hart, een warmte, die voortspoot uit de liefde voor zijn Limburg.

Dokter Beckers, hartelijk zeg ik U namens Voorzitter en leden van het Genootschap dank voor Uw werk en toewijding.

Maastricht, 16 Jan. 1950.

E. M. KRUYTZER.

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op Woensdag 4 Jan. 1950,

Aanwezig de dames Bels-Koning, Minis-van de Geyn, Jongmans, de Kleermaeker, Maessen, Schulte, Berendschot en de heren van Rummelen, Kruytzer, Mommers, van Rummelen, Panhuysen, Br. Agatho, Stevens, Wassenberg, Leysen, Ogg, Poot, van de Ven, Jaspars, Beaulen, van Noorden, van der Leeuw, Brans, Offermans, Nijst, Nulens, Caselli, Rijk, Maessen, Dijkstra, Thiadens, Grégoire, Willems en Wijssen.

Ter gelegenheid van de jaarwisseling spreekt de waarnemend Voorzitter, de heer van Rummelen, de wens uit dat 1950 aan de leden van

het Genootschap al het goede moge schenken, dat zij ervan verwachten. Voorts wijdt hij enige piëteitvolle woorden aan de nagedachtenis van de heer V. L. A. Grossier, die vanaf 1922 in het bestuur van het Genootschap zetelde en vanaf 1936 als ondervoorzitter fungeerde. Zijn verdiensten voor ons Genootschap werden reeds in het vorig maandblad geschetst. Het Genootschap zal hem in dankbaarheid blijven gedenken.

Het bestuur ontving een kaartschrijven van de hand van Dr H. J. Beckers tot dank voor de bewezen attentie aan diens ziekbed.

De voorzitter brengt de hieronder volgende oproep van Jaap Taapken, Nieuwe Rijn 8 te Leiden, tot medewerking aan het pestvogelonderzoek, ter sprake:

„Ongetwijfeld hebben we de laatste maanden weer te doen met een pestvogel-invasie.

Om tot een zo volledig mogelijk overzicht van deze invasie in ons land te komen stel ik toezending van waarnemingen van pestvogels over 1949—1950 zeer op prijs.

Ook berichten van een enkele waarneming of een mededeling van waarneming door anderen worden gaarne ontvangen.

Tot in April zijn er pestvogels in ons land te verwachten.

Alle waarnemingen zo uitgebreid mogelijk met vermelding van datum, aantal, plaats van waarneming en zo mogelijk eveneens gegevens over gedrag, voedsel, weersinvloed, eventuele trekrichting en andere bijzonderheden.

Elke medewerker zal indien dit mogelijk is van de resultaten op de hoogte worden gehouden. Porto wordt desgewenst vergoed.

Bij voorbaat dank voor de medewerking”.

De heer van Loo (Terwinselen) zond onderstaand bericht:

„Op 8 December te ongeveer 10 uur zat een grote specht op de kerktoeren te Terwinselen. Voortdurend zat hij met zijn lange snavel onder de leien te wroeten. Het scheen, dat hij daar veel insecten vond, want toen de klokken luiden, bleef hij rustig doorpikken. Hij kroop niet aan de windzijde. Soms hamerde hij heel hard op de leien. De tenen klemde hij om de kantleien. Op 9 December was hij weer op de toeren, maar later zag ik hem op de windplanken van het dak klimmen, waarachter hij ook insecten vandaan haalde.

Sinds enkele dagen bemerk ik in de Botani-

sche tuin te Terwinselen een appelvink die voornamelijk kleine appeltjes van de *Malus floribunda* eet, de grote *Malus*soorten daarentegen onaangetast laat".

Dr Dijkstra (Heerlen) constateerde tussen 15 en 20 December ook een appelvink in de tuin van het Geologisch Bureau aldaar. Een ander

Orchis fusca
Dolsberg, Wylré, 27—V—1949.
Foto Mr. van Wijk.

feit werd enige tijd geleden nog gemeld door Mr van Wijk te Haarlem. Afgelopen zomer bezocht hij Zuid-Limburg en trof op dezelfde plaats als drie jaar geleden wederom een fasciatie van een *Orchis praetermissa* (zie Natuurhistorisch Maandblad Jrg. 35, 1946, blz. 27). In het Bovenste Bos te Epen vond schrijver de adertong niet terug, maar volgens Dr van Ooststroom stond deze varen nog aan de oostelijke Geulhelling, evenals *Coeloglossum viride*.

Mevr. Minis laat een boekenschorpioen, *Che-lifer cancroides* L. zien, een spinachtig diertje met duidelijke scharen aan de voorste poten. Het beestje houdt zich graag op in stoffige boel waar het allerlei luisjes en mijten van zijn gading vindt; men vindt ze slechts zelden. Verder vertelt Mevr. Minis dat een paar weken geleden een huisarts uit Amby hare hulp kwam inroepen voor de determinatie van enige wormachtige diertjes die hij in grote getale in de urine van een 2-

jarig knaapje had aangetroffen. Het bleken gewone vliegenlarven, maden, te zijn. Uit sommige kwamen later nog pop en imago te voorschijn. De vliegensoort zal nog nader gedetermineerd worden. In „Dierlijke parasieten van de mens" door Swellengrebel en Ihle, staat in de 4de druk op blz. 395, dat vliegenlarven incidenteel bij kinderen wel in grote getale in de urethra worden gevonden. De wijze waarop infectie plaats heeft, wordt niet beschreven. Dezelfde dokter had de larven van een tweede vliegensoort, *Eristalis tenax*, bij een andere jeugdige patiënt bij tientallen in braaksel aangetroffen. Deze vliegenpoppen zijn typisch van bouw, ze bezitten een lange elastische adembuis, waaraan zij de naam „rattenstaartlarven" danken. Het woord *tenax*, taai, schijnt betrekking te hebben op het zeer resistente larvenstadium, wat wel door haar verblijf in de maag bewezen wordt. Enige dagen later verscheen een dokter uit Eysden met een voorwerp, dat van de arm ener boerin was getrokken; het was *Ixodes ricinis*, een teek, die zich bij voorkeur ophoudt op honden, katten, paarden en een enkele keer bij de mens. De steek is zonder gevaar en doet geen pijn. Het ♀ dier zuigt zich vol bloed en produceert een enorme hoeveelheid eieren waardoor ze sterk in omvang toeneemt. Als de eieren rijp zijn, valt zij af. Dit parasitisme is dus slechts van tijdelijke aard en duurt hoogstens enige weken.

De heer Mommers vertelt hoe hij op 21 December te Oost-Eysden een haas zwemmend een plas van een 30 m breedte zag overzwemmen. Door de helling van het terrein kon hij het ogenblik van aan de kant komen niet waarnemen, zodat hij ook niet heeft kunnen zien of het dier dan de bekende bewegingen uitvoerde, die een hond maakt om het water uit zijn vacht te krijgen. Wel rende de haas daarna nog een 150 m, bleef staan en ging zitten „poetsen". Wat het dier ertoe gebracht had, zwemmend de plas over te steken, viel niet na te gaan. Niemand of niets was er in de verre omtrek te zien, waardoor het gedwongen zou zijn geweest deze korte weg te kiezen. En bovendien, als hij een omweg van slechts 100 m gemaakt had, zou hij droogpoots gekomen zijn waar hij nu wilde wezen en:... veel vlugger.

Eigenaardig dat men zo weinig over het zwemmen van de haas vermeld vindt. De meeste werken spreken er helemaal niet over. Wel zegt Schäff in „Die wildlebende Säugetiere

Deutschlands": „Das Schwimmen versteht er ganz gut, übt diese Kunst aber selten freiwillig".

In antwoord hierop zegt Br. Agatho, dat hij dit verschijnsel honderden keren heeft waargenomen in de polders van Zuid-Holland, waar hazen op de vlucht vaak een tochtsloot oversteken.

Mevr. Bels brengt het aanvangsuur der vergadering ter sprake. Sinds zij het Secretariaat van het Genootschap voert, heeft zij hierover reeds enige verzoeken gekregen en zij wil daarom een indruk krijgen over de wensen van de Genootschapsleden. Blijkens een gehouden stemming onder de ter vergadering aanwezige leden voelt slechts 17 % voor het verzetten van het aanvangsuur naar 7 uur; 34 % houdt vast aan 6 uur, terwijl de rest zich zowel met 6 uur als met 7 uur kan verenigen. De bedoeling is, dat natuurlijk ook in ander verband hierover gegevens zullen worden ingewonnen, alvorens het verzoek op een Bestuursvergadering in bespreking wordt genomen.

Na deze hors d'oeuvre, steekt de heer van Rummelen van wal met een betoog over zijn belangrijke onderzoekingen van de lössoïden van Ransdaal, een lezing die met opvallende aandacht gevolgd wordt. De heer van Rummelen heeft de huidige stand van het lössoïde probleem en deszelfs controversen duidelijk uiteengezet, waarbij hij voor het voortbestaan van zijn geesteskind, het lössoïd, enige nieuwe, doorslaggevende bewijsstukken wist over te leggen. Daar het verslag van deze lezing niet volledig tot zijn recht zou komen zonder toevoeging van foto's en kaarten, waarvan de cliché's momenteel nog niet gereed konden zijn, moet de publicatie uitgesteld worden tot in een der eerstvolgende nummers van ons maandblad. Aan het eind van de zo inhoudrijke lezing wenst de heer Thiadens spreker geluk met zijn tweede „sleutelpositie", die hij door zijn recente onderzoekingen heeft weten in te nemen.

De discussie, die zich na afloop ontspon en waarin dr. A. Thiadens een groot aandeel had, zal t.z.t. in het artikel worden verwerkt.

Tenslotte dankt het oudst aanwezige bestuurslid, de heer Mommers, de heer van Rummelen voor diens voordracht en wenst hem namens het Genootschap veel succes en waardering toe bij zijn verdere studie van dit belangrijk onderwerp.

Het verslag van de Januari-vergadering te Heerlen zal in no. 2 van deze jaargang verschijnen.

Mededeling van de Commissie inzake wetenschappelijk Onderzoek van de St. Pietersberg, No. 3.

FAUNISTISCH ONDERZOEK ¹⁾

door

Dr. L. D. BRONGERSMA
(Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden)

De bedoeling van dit artikel is niet om een volledig overzicht te geven van al hetgeen in Nederland aan faunistisch onderzoek is verricht. Het wil slechts een indruk geven van de ontwikkeling van dit onderzoek en van de wijzigingen die onze opvattingen op dit gebied hebben ondergaan. Ter illustratie daarvan zullen slechts enkele weinige voorbeelden worden gekozen uit de zeer uitgebreide faunistische literatuur van ons land.

Het faunistisch onderzoek heeft zich oorspronkelijk ontwikkeld als een zijtak van de systematische dierkunde. De eigenlijke systematiek houdt zich bezig met het beschrijven van de diersoorten en met het ordenen daarvan in geslachten, families, enz. Zij heeft dus betrekking op de dierenwereld van de gehele aarde. Waar de soorten voorkomen is als kenmerk van groot belang, maar speelt bij de eigenlijke classificatie een secundaire rol. De faunistiek daarentegen heeft tot taak het bestuderen van de dierenwereld van een bepaald land of van een bepaalde landstreek en hierbij overweegt dus het geographische element.

De oudste zoölogische literatuur, die wij uit West Europa kennen, dateert uit de Middeleeuwen. Veel van hetgeen de schrijvers uit die tijd vermeldten was ontleend aan nog veel oudere bronnen, bijv. aan Aristoteles (4e eeuw v. Chr.) en aan Plinius (1e eeuw na Chr.). Deze geschriften hadden dus slechts ten dele betrekking op de fauna van het eigen gebied en wat daarop wel betrekking had, berustte dikwijls niet op eigen waarneming. Pas aan het einde van de 17e eeuw en aan het begin van de 18e eeuw begon de systematische dierkunde zich sterk te ontwikkelen. Deze op-

¹⁾ Voordracht gehouden in de vergadering van 7 December 1949, naar aanleiding van het faunistisch onderzoek van de St. Pietersberg.